

Notă de argumentare

a respingerii demersului Universității de Stat din Moldova cu privire la confirmarea titlului științific de doctor în științe politice doamnei ALVAKILI Noha în urma susținerii tezei „The educational system as an integration factor of national minorities in Israeli society. Educational policies / Sistemul educațional – factor de integrare a minorităților naționale în societatea israeliană. Politici educaționale”, specialitatea 561.01. *Teoria, metodologia politologiei; instituții și procese politice*

În rezultatul examinării tezei de doctor în științe politice a doamnei ALVAKILI Noha în cadrul ședinței Comisiei de experți în științe juridice, politice, militare și informații a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) din 27 martie 2025, s-a constatat:

O problemă majoră reprezintă gradul corespunderii tezei de doctorat specialității solicitate, problemă deja menționată anterior, pornind de la aparatul noțional specific preponderent pentru domeniul sociologiei: *integrare, segregare, populație majoritară, minoritate etno-culturală, comunități, grup social*. Lucrarea de doctorat este mai mult orientată spre domeniile Științe ale educației și Sociologie, și mai puțin către domeniul Politologiei și cel al Relațiilor internaționale, mai exact către specialitatea 561.01 – *Teoria și metodologia politologiei, instituții și procese politice*.

Teza de doctorat elaborată nu reflectă direcțiile prioritare de cercetare din Republica Moldova și nu evidențiază importanța sa atât pentru politicile educaționale ale țării, cât și pentru tendințele actuale de asigurare a *coeziunii sociale* la nivel național. Deși autoarea menționează în capitolul de *Introducere* fenomenul *coeziunii sociale* ca modalitate de integrare a minorităților etnice, totuși nu justifică constatările sale pentru Republica Moldova în mod adecvat.

Doctoranda, evidențiind valoarea aplicativă a lucrării se referă la faptul că Republica Moldova, în calitate de stat candidat la aderarea la Uniunea Europeană, depune eforturi pentru implementarea prevederilor stabilite în cadrul PEV și Acordului de asociere cu UE (p. 15). Totuși, acest aspect nu este dezvoltat în lucrare din perspectiva atât a celor două procese menționate, cât și din perspectiva inițierii negocierilor de aderare. Respectiv, acest aspect rămâne nevalorificat din perspectiva situației minorităților etnice, mai ales având în vedere că, în noiembrie 2023, a fost prezentat primul raport comprehensiv al Comisiei Europene (publicat la 8 noiembrie 2023, disponibil la: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/moldova-report-2023_en), care include o analiză a situației în cadrul „Cluster 1: Elementele fundamentale ale procesului de aderare”, capitolele 23 și 24.

Sunt admise încălcări ale unor rigori esențiale pentru o teză de doctorat, precum în cazul formulării problemei de cercetare, mai ales că pentru aceasta a fost elaborat un algoritm cunoscut. Ceea ce în conținutul tezei și a rezumatului se consideră a fi „problema de cercetare” nu este altceva decât o serie de afirmații: „**The scientific problem was resolved** by analysing all factors and barriers to minorities’ integration in the education system, which delays their integration into Israeli society. Additionally, there is a proposal for a comprehensive plan to increase investment in minorities’ society, with an emphasis on optimal educational integration, strategic policy lines to advance all minority populations, and increase their integration into Israeli society, socioeconomically and culturally. **Scientific issue solved.** The systemic, multidimensional approach to the phenomenon of social integration of ethnic minorities through training and education has enabled the proposal of a mechanism for implementing public policies and educational policies. This approach also highlights the role of education as a strategic objective for the development of the rule of law. The social integration of representatives of ethnic, cultural minorities in a polyethnic democratic society is a complex process with a major impact on the resilience of the state and all social groups, on the life and work of every citizen. An important factor in solving the problem is the educational system, educational policies, correct selection of models of social integration, respect for the principles of unity through diversity and equal opportunities.”

În contextul dat, adică în absența unei probleme de cercetare formulate coerent și în conformitate cu rigorile regulamentare, nu există temei pentru dezbaterile privitor la gradul de corelare a analizei situației cu problema de cercetare din lucrare, direcțiile de soluționare, scopul și obiectivele cercetării.

Lucrarea evidențiază anumite dileme de cercetare. Pe de o parte, doctoranda identifică un cadru prielnic pentru integrarea socială a minorităților etnice prin sistemul educațional din Republica Moldova (a se vedea p. 11, 22 și concluzia nr. 7 de la p. 135). Pe de altă parte, aceasta formulează o recomandare conform căreia „În Republica Moldova este necesar să se promoveze politici etice nediscriminatorii care vizează integrarea treptată și cuprinzătoare a minorităților, contribuind la creșterea gradului de reprezentare politică a acestora” (p. 137), fără a realiza o analiză detaliată a acestui subiect în lucrare. Nu este argumentată existența unor politici discriminatorii care să vizeze integrarea minorităților, iar conexiunea dintre politicile educaționale din Republica Moldova și problema reprezentării politice a acestora nu este specificată. Autoarea compară situația minorității rome din Republica Moldova cu cea a populației beduine din Israel, fără a descrie și analiza problema respectivă, deși susține că această comparație este relevantă (p. 136). Mai mult, integrarea situației refugiaților ca urmare a războiului din Ucraina în recomandarea nr. 5 sugerează că doctoranda nu distinge între politicile adresate populației băștinașe și cele destinate refugiaților, deși aceștia sunt supuși unor reglementări diferite, având nevoi specifice și beneficiind de sprijin din partea unor actori diferiți.

La pagina 11, autoarea menționează „In recent decades, many countries, including the Republic of Moldova, have faced challenges in integrating ethnic minorities, leading to instability in inter-human relations. The central objective of the 2017-2027 Strategy for Strengthening Inter-Ethnic Relations in the Republic of Moldova is to reduce and eliminate these difficulties and promote social inclusion.”, fără să aducă exemple despre provocările cu care s-a confruntat Republica Moldova în vederea integrării minorităților etnice.

Unele articole ale autoarei trezesc suspiciuni asupra documentării sale privind minoritatea găgăuză din Republica Moldova, deoarece articolul la care face trimitere în teză cu titlul „Gagauz minority in Moldova: language and education challenges” (Conferința "Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice" Ediția 7, 2021, Chișinău, Moldova, 26 februarie 2021) pare că nu a trecut o recenzare obiectivă sau chiar a fost publicat fără aceasta, calitatea științifică fiind sub orice critică (vezi https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/123-125_20.pdf).

Un alt aspect important este suportul metodologic al lucrării. Metodele de cercetare utilizate sunt menționate în secțiunea „Metodologia investigației științifice”, unde se precizează că abordarea este interdisciplinară și se bazează pe metodologia „pluralismului metodologic”. Cu toate acestea, lucrarea nu oferă detalii clare despre modul de aplicare a acestor metode în procesul de cercetare, ceea ce limitează evidențierea conexiunii temei investigate cu domeniul de specializare al doctorandei.

Originalitatea tabelelor și figurilor nu a putut fi verificată, din cauza că se fac trimiteri la articole în ebraică, nu este clar dacă aparțin unor autori sau au fost elaborate de doctorandă, după cum scrie sub fiecare din acestea.

Doctoranda a reușit să acopere rigorile cu privire la reflectarea materialelor proprii în cercetarea elaborată, însă unele studii nu se disting prin originalitate, deși corespund temei tezei, iar referințele la propriile articole se regăsesc în text.

Unele concluzii și o recomandare din conținutul rezumatului lasă să planeze anumite suspiciuni asupra materialului relatat despre situația minorității beduine din Israel și integrarea acesteia în societatea israeliană. În concluzii nu este redată descrierea contribuțiilor personale, cu indicarea numărului capitolului și a paragrafului unde a fost dezvoltată, cu sublinierea semnificației teoretice

și a valorii practice a acestora, a impactului elaborărilor, indicarea limitelor rezultatelor obținute etc., ceea ce nu s-a reușit la fiecare din concluziile generate.

De asemenea, una din concluzii (p. 134) conține confuzii conceptuale în ceea ce ține de minoritatea romă și subiectele elucidate de către autorii A. Barbaroșie și O. Nantoi, fapt ce trezește o bănuială rezonabilă cu privire la rigurozitatea cercetării doctorandei, care ar putea influența validitatea concluziilor sale cu privire la integrarea și educația romilor. (*The normative basis of educational policies that solve the problem of social integration of young people in the Republic of Moldova through training and education is provided by the Education Code, the Strategy of Interethnic Relations, etc. All citizens of the Republic of Moldova enjoy the same conditions, rights and fundamental freedoms. Problems arise in the process of assimilating the content of normative acts, strategies and policies, which must be studied, correlated with the traditions and customs of the traditional culture of minorities. In a situation partially similar to that of the Bedouins in Israel is the Roma minority, which represents 0.34% of the population of the Republic of Moldova (data from 2014). In the culture of this minority group interest in school, schooling is less educated in the family. For this reason, school dropout among Roma is a serious problem, on which the leaders of the minority group and local public authorities must work together. The problems faced by Moldovan society on the subject of research are analysed in the paper: "Integration of ethnic groups and civic nation-building in the Republic of Moldova", signed by a group of authors, a project coordinated by Arcadie Barbarosie and Oazo Nantoi [3].*) Concluzia doctorandei sugerează necesitatea unei revizuirii mai atente a metodologiei și a surselor folosite în elaborarea lucrării, pentru a asigura o analiză corectă și echilibrată a provocărilor cu care se confruntă această comunitate.

Realizarea scopului și a obiectivelor cercetării, în mare măsură, rămâne a fi una irelevantă pentru Republica Moldova, mai ales după următoarea afirmație „În ultimele decenii, în mai multe țări ale lumii, inclusiv în Republica Moldova, constatăm prezența a numeroase dificultăți în integrarea socială a reprezentanților minorităților etnice, care destabilizează situația la nivelul relațiilor inter-umane.” Autoarea înțelege eronat și distorsionează conținutul politicilor educaționale din Republica Moldova, precum și modalitatea de implementare la capitolul minorități etno-culturale.

Cu toate că lucrarea s-ar putea distinge prin noutate și originalitate științifică în Statul Israel, în lucrare nu a fost găsit răspunsul privitor la factorii care au determinat-o pe doctorandă să abordeze un subiect atât de sensibil și necesar, la prima vedere, pentru Statul Israel și atât de străin pentru Republica Moldova, în situația în care în țară nu există specialiști în domeniu nici să ghideze cercetarea și nici să o expertizeze, iar coordonatorul științific nu cunoaște nici limba engleză și nici limba ebraică pentru a avea toată certitudinea asupra materialului prezentat ca teză de doctorat.

În rezultatul examinării tezei au fost evidențiate două concluzii principale:

- Lipsa corelării subiectului de cercetare cu direcțiile prioritare din Republica Moldova și cu analiza realizată asupra Israelului nu evidențiază relevanța rezultatelor și contribuțiilor pentru contextul național. Deși rezultatele pot fi valoroase pentru Israel, ele nu au o aplicabilitate directă în Republica Moldova, ceea ce le diminuează impactul, mai ales că nu este realizată o diagnoză clară a situației analizate.
- Teza se axează mai degrabă pe *politici educaționale și integrarea minorităților* decât pe aspectele teoretice și practice ale *științei politice*. Deși în teză sunt abordate unele subiecte legate de politici publice și de integrarea minorităților într-un stat democratic, totuși lucrarea se concentrează pe **sistemul educațional ca factor de integrare**, nepunând accentul pe *instituții politice, procese decizionale, ideologii politice, relații internaționale* sau alte subdomenii esențiale ale politologiei. În plus, lucrarea prezintă mai multe modele educaționale internaționale (SUA, Canada, Finlanda etc.), ceea ce indică o abordare comparativă în educație, și mai puțin se referă la relațiile dintre diferiți actori politici și modul

În care aceștia influențează politicile educaționale. În același timp, utilizarea în lucrare a studiilor de caz educaționale și date statistice privind educația, sugerează o încadrare în domeniul științelor educației și sociologiei. Politologia ar fi implicat metode precum analiza deciziilor politice, influența actorilor politici asupra proceselor educaționale, analiza discursului politic etc.

De asemenea, nivelul de utilizare a limbii engleze în lucrare creează dificultăți în aprecierea nivelului de analiză și sinteză a informațiilor.

În concluzie, teza de doctorat, din motive obiective, se recomandă a fi trecută la specialități apropiate temei tezei, deoarece nu abordează subiectul în tradițiile cercetărilor elaborate în domeniul științelor politice. Analiza teoretică nu este suficient de bine integrată în cadrul cercetării, fiind prea fragmentată și conectată necorespunzător la metodologia aleasă și la obiectivele studiului. Deși concluziile oferă o viziune a autoarei asupra problematicii abordate, ele nu sunt suficient de riguroase din perspectiva unui studiu politologic și conțin anumite confuzii.